

කලාප අධ්‍යාපන කාර්යාලය ගම්පහ

අධීක්ෂණය:

එස්. කේ. මල්ලවආරච්චි

කලාප අධ්‍යාපන අධ්‍යක්ෂ

අයි. එස්. දිනමුණි

නියෝජ්‍ය අධ්‍යාපන අධ්‍යක්ෂ (සංවර්ධන)

සැකසුම:

කේ. එස්. පී. කරුණානායක

සහකාර අධ්‍යාපන අධ්‍යක්ෂ (තර්තනය)

11 වසර

නර්තනය

නිපුණතාව 6.0 :

රසඥතා වර්ධනය සඳහා විවිධ කලාංගවල
සුවිශේෂ ලක්ෂණ විචාරයට ලක් කරයි.

නිපුණතා මට්ටම 6.2 :

වෙනත් සංස්කෘතියකට අයත් නර්තන
සම්ප්‍රදායන් අධ්‍යයනය කරමින් තොරතුරු
ඉදිරිපත් කරයි.

ක්‍රියාකාරකම 6.2 :

මහිපුරි හරිතන සම්ප්‍රදාය පිළිබඳ තොරතුරු
රැස්කරමු.

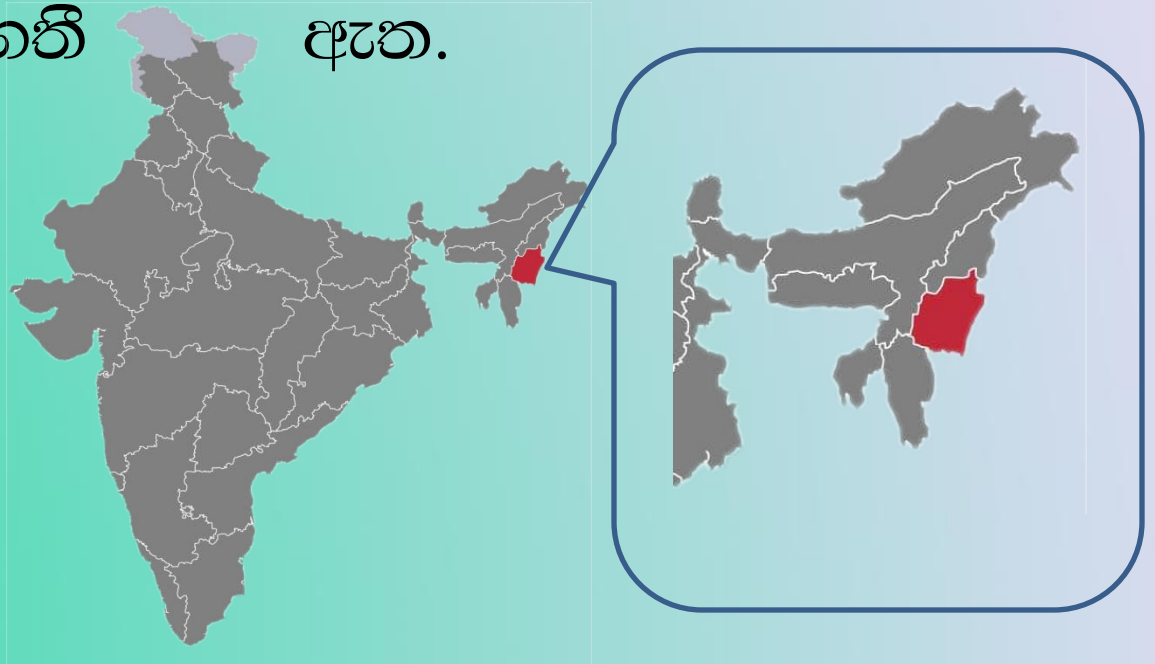
ඉගෙනුම් පල :

- ✓ මහිපුරි නර්තන සම්ප්‍රදාය ප්‍රචලිත ප්‍රදේශ නම් කරයි.
- ✓ මහිපුරි නර්තන සම්ප්‍රදායේ ආගමික පසුබිම පිළිබඳ තොරතුරු ඉදිරිපත් කරයි.
- ✓ නර්තන, සංගීතය හා රංගවස්ත්‍රාභරණවල සුවිශේෂ ලක්ෂණ සාකච්ඡා කරයි.
- ✓ වාද්‍ය භාණ්ඩයක රූප සටහනක් ඇඳ නම් කරයි.

ମନ୍ଦିତ୍ରୀ

ඉතා මට්සිලුටු, නම්‍යශීලීත්වයෙන් යුතු ලාස‍්‍ය අංග චලන භාවිතයක් දක්නට ලැබෙන මහිපුරි නර්තන ශෛලිය උත්තර භාරතීය ඊශාන දිග භාරතයේ මහිපුරි ප්‍රාන්තයේ ප්‍රභවය වූපැරණි නර්තන සම්ප්‍රදායයි. මෙම නර්තන සම්ප්‍රදාය සම්පූර්ණයෙන් ම ආගමික හා සමාජීය පසුබිමක් මත ගොඩනැගී ඇත. මහිපුරි දේශය බිහිවීම පිළිබඳ ව විවිධ රසවත් කතා පුවත් ගෙනී ඇත.

1. ශිව දෙවියන් හා පාර්වතී දේවිය සම්බන්ධ
කතා පුවත්

2. රාධා හා ක්‍රිෂ්ණ ගේ ප්‍රේමාන්විත කතා
පුවත් මෙම නර්තනයට පසුබිම් වී ඇත.

20 වන සියවසෙහි මුල් භාගයෙහි

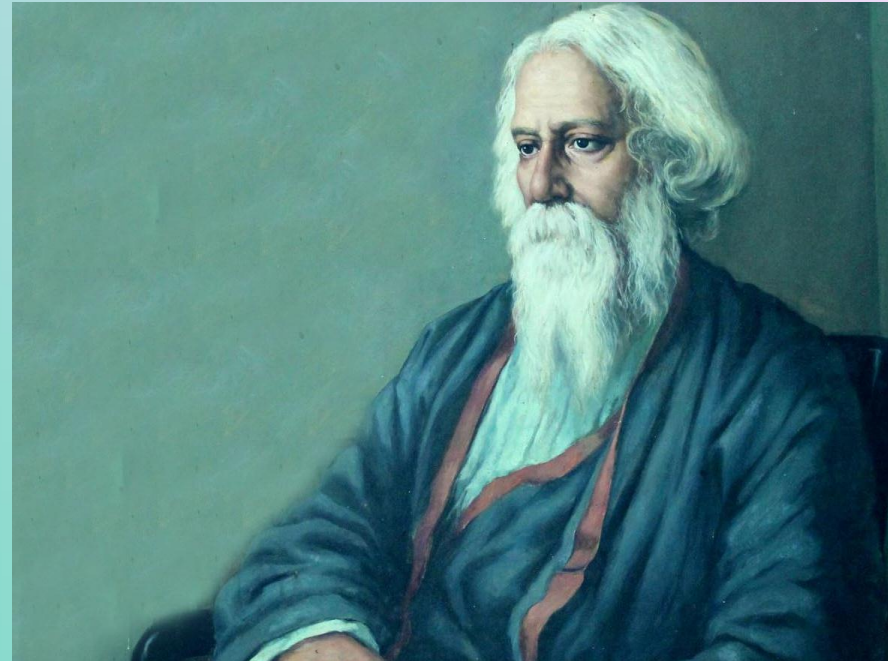
රබ්න්ද්‍රනාත් තාගෝර්තුමා

විසින් මණිපුරි නර්තන ශෛලිය

ශාන්ති නිකේතනයේ

විෂයයක් ලෙස ඉගැන්වීම ආරම්භ

කෙරිණි.

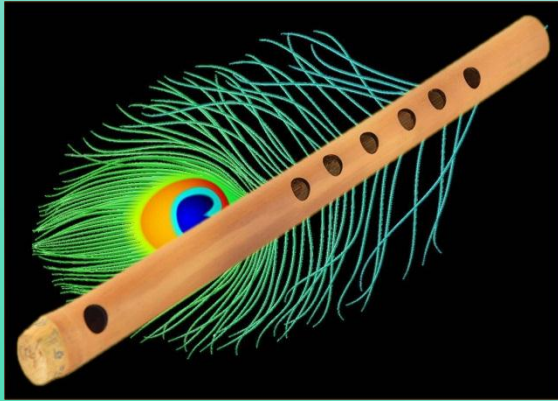
මහිපුරි නර්තන සම්ප්‍රදායයේ සංගීතය

උත්තර භාරතීය රාගධාරී සංගීතයට අනුකූල ව පසුබිම් සංගීතය සකස් වී ඇතත් මහිපුරි දේශයට ආවේණික විශේෂතා රැසක් ඒ තුළ අන්තර්ගත ව පවතී.

මහිපුරි නර්තනය සඳහා භාවිත වන ප්‍රධාන පසුබිම් සංගීත භාණ්ඩ හතරක් දක්නට ඇත. ඒ අතරින් ප්‍රධානත්වය හිමිවන්නේ පුංග් නම් වූ අවනද්ධ භාණ්ඩයට යි. මෙය ලියෙන් තනා ඇති අතර මැදින් මහන් ව දෙකෙළවර ක්‍රමික ව සිහින් ව සකසා ඇත. ඉතා ළඟින් ළඟ යොදා ඇති හම් වරපටිවලින් ශක්තිමත් කෙරේ. එක් ඇසක් අඟල් 6ක විෂ්කම්භයකින් යුක්ත වන අතර, අනෙක් ඇස අඟල් 4ක විෂ්කම්භයකින් ද යුක්ත ය. දෙපසෙහි ම බදාම යොදා තිබීම ද සුවිශේෂ ලක්ෂණයකි. වාදනය කරන අවස්ථාවන්හි දී සුදු රෙදිකඩකින් බඳ ආවරණය කරයි.

වර්තමානයෙහි මෙම වාද්‍ය භාණ්ඩයට අමතර ව බටහළුව,
හක් ගෙඩිය, එස් රාජය හා තාල නම් වූ ලෝහමය තාලම්
පොටක් ද පසුබිම් වාද්‍ය භාණ්ඩ ලෙස යොදා ගනු ලැබේ.

බටහළුව

එස් රාජය

හක් ගෙඩිය

තාල

දේවාලයවල ගැයෙන ස්තෝත්‍ර සඳහා “පෙනා” නම් වූ තත්
වාද්‍ය භාණ්ඩය ද භාවිත කරනු ලැබේ.

මහින්දර රංග වස්ත්‍රාභරණ

කාන්තා රංග වස්ත්‍රාභරණ (බාධාගේ හා ගෝපිකාවන්ගේ)

කුමිනි

ගෝපිකාවන්ගේ ඉගටියේ සිට වළලුකර තෙක් වැසෙන සේ සකස්කළ බැරලයක ආකෘතිය ඇති සාය මේ නමින් හැඳින්වේ. මෙය රන් රිදී නූලෙන් අලංකාර මෝස්තර සහිත ව ගෙන්නම් කර ඇත. තැනින්තැන පළිඟු කැට හා තුනි කණ්ණාඩි කැබලි අල්ලා දිස්නය හා චම්කාරය ලබා ගෙන ඇත.

මහිපුරි රංග වස්ත්‍රාභරණ

කාන්තා රංග වස්ත්‍රාභරණ (භාඩාගේ හා ගෝවිකාවන්ගේ)

පොශ්චාන්

කුමිත් ඇඳුමට (සායට) උඩින් ඒ මත විහිවිද පෙනෙන සුදු පැහැති දුහුල් රෙද්දෙන් මසන ලද කෙටි සාය මේ නමින් හැඳින්වේ. එය ඉතා අලංකාර රැළි සහිත ව දිස් වූ චම්බන්කාරය වැඩි කරන රංගවස්ත්‍ර කොටසකි.

මහිපුරි රංග වස්ත්‍රාභරණ

කාන්තා රංග වස්ත්‍රාභරණ (බාධාගේ හා ගෝවිකාවන්ගේ)

ක්වංගොයි

ඉණට පලඳින පටිය

මහිපුරි රංග වස්ත්‍රාභරණ

කාන්තා රංග වස්ත්‍රාභරණ (බාධාගේ හා ගෝවිකාවන්ගේ)

රිෂම්පුරි

උඩකුය සඳහා අඳිනු ලබන විල්ල ද හැට්ටිය
රිෂම්පුරිට් නමින් හැඳින්වේ.

මෙය කළු, රතු හෝ කොළ පැහැති තද
වර්ණයන් ගෙන් සැකසී ඇති එහි අත්, කර, ඉඟ
පෙදෙස රන්වන් බෝඩරවලින් අලංකාර කර
තිබේ.

මහිපුරි රංග වස්ත්‍රාභරණ

කාන්තා රංග වස්ත්‍රාභරණ (භාඩාගේ හා ගෝවිකාවන්ගේ)

කොක්කුමිඩි

හිස් පලඳුනාව

මහිපුරි රංග වස්ත්‍රාභරණ

කාන්තා රංග වස්ත්‍රාභරණ (භාඩාගේ හා ගෝවිකාවන්ගේ)

කුද්දාස්

දැනට පළඳින වළලු විශේෂයකි

මහිපුරි රංග වස්ත්‍රාභරණ

කාන්තා රංග වස්ත්‍රාභරණ (භාඩාගේ හා ගෝවිකාවන්ගේ)

කුණ්ඩලානි

කහට පලඳුන කරාඩු

මහිපුරි රංග වස්ත්‍රාභරණ

පිරිමි රංග වස්ත්‍රාභරණ (ක්‍රිෂ්ණ ගේ)

මකුට පලඳුනාව(චුරා)

ක්‍රිෂ්ණ සඳහා පමණක් වෙන් වූ සුවිශේෂ ගෞරවයක් දක්වන්නා වූ ආභරණයකි. මෙය මොහර පිහාටුවක ආකෘතියකින් සරසා තිබීම ද විශේෂත්වයකි.

කුදොස්

දූතට පලඳින වළලු විශේෂයකි.

ධෝනිය

යටිකයට අඳිනු ලබන ඇඳුම මේ නමින් හැඳින්වේ. මෙය ගෙන්නම් කර අලංකාර කරගනු ලබයි.

මනිපුරි නර්තන අංග

රාස්ලීලා

රාධා හා ක්‍රිෂ්ණන් ප්‍රේම වෘත්තාන්තය තේමා කර ගනිමින් මෙම අංගය නිර්මාණය වී ඇත. විවිධ උත්සව අවස්ථා නියෝජනය කරනලද රාස්ලීලා වර්ග හතක් මනිපුරි නර්තනයට අදාළ ව පවත්වා ගෙනචන ලදී. මේවා අතරින් මහාරාස් වසන්තරාස්, කුංජරාස්, නෘත්‍යරාස් නම් වූ පංචරාස් මෙහි දී සුවිශේෂ වේ.

මනිපුරි නර්තන අංග

පරෙංග්

මනිපුරි නර්තනයෙහි මූලික අභ්‍යාස වන චාලිවල සුවිශේෂ පද කොටස් පරෙං නමින් හැඳින්වෙන අතර ඒවා ද වර්ගීකරණය කර ඇත.

පුංග්චෝලම්

“පුංග්” නම් වූ බෙරය කෙරෙහි ලාගෙන කණ්ඩායමක් විසින් කරන ලද බෙර වාදන නර්තනයකි. මෙය ඉතා සංකීර්ණ බවින් යුක්ත වන අතර විවිධ ආගමික හා සමාජීය අවස්ථාවල දී රඟ දක්වනු ලැබේ.

කර්තාල් චෝලම්

විවිධ තාල මත කෙරෙන සාමූහික තාලම් නර්තනයකි.

සංකීර්තන්

සමාජීය ජන ජීවිතයේ සිදු වන උත්සව අවස්ථා ලෙස සැලකෙන කන් විදීම, බත් කැවීම, විවාහය ආදියේ දී සංකීර්තන් නටනු ලැබේ.

කර්කාල් චෝලම්

පුංග්චෝලම්

සංකීර්තන්